

UČITELJSKI POKRET

Naši rezultati in najnovejša doba

O tem, da je otrokovo okolje njegov najvplivnejši vzgojni faktor, danes ni treba več debatirati. Poudariti bi morali samo to, da je vpliv materialnega dela otrokovega okolja veliko močnejši, trajnejši in odločilnejši kot pa vpliv čisto duhovnega dela miljeja. Vpliv materialnega dela je namreč neprestan. Otroka ga občuti skoraj neprekinjeno in prav tako neprestano vzbuja v njem ugodne ali neugodne občutke. Zaradi tega je razumljivo, da ima ta del vplivov otrokovega okolja odločilno vlogo pri oblikovanju otrokovega duševnega obraza. Duhovni vpliv okolja, kamor štejemo vzgojno prizadevanja šole (učitelja) in staršev ter vplivanja drugih ljudi, je mnogo manj učinkovit in mnogo manj trajen. Zato je duševna rast takega otroka, ki je dan na dan izpostavljen dojmom in občutkom gladi, mraza, stalne fizične zaposlitve, tesnobe stanovanja (zlasti pozimi) in nezadostnega spanja, popolnoma drugačna od duševne rasti takega otroka, ki živi v ugodnih socialnih razmerah, čeprav je duhovni vpliv njegovega okolja popolnoma enak v obeh primerih. Ker pa na drugi strani pripisujemo veliko važnost pri duševnem oblikovanju otroka tudi čisto vzgojnemu prizadevanju šole in učitelja, potem se nam na podlagi teh premis nujno vsiljuje zaključek, da mora učitelj kot vzgojni faktor do vseh podrobnosti poznati otrokovo okolje, če hoče s svojim vzgojnim prizadevanjem čimbolj ublažiti vse negativne vplive otrokovega okolja. To je naloga njegovega šolskega dela. Kot javni delavec pa bo samo po temeljitem poznavanju okolja svojih šolarjev mogel ubrati pravo smer v borbi za definitivno likvidacijo vseh negativnih postavk življenja, v katerem se giblje naše šolsko delo. K temu cilju usmerjen učiteljev delo pa zahteva od njega, da se poleg študija pedagogike nujno poglobi tudi v študij sociologije in da se kot pomožne vede slednjič loti tudi statistike. Še do nedavnega je v naših vrstah prevladovalo mnenje, da je dovolj, če učitelj dela vse sociološke zaključke na osnovi golih opažanj, kar pa je absolutno napačno. Zaključki, storjeni na podlagi takih opažanj, so namreč samo subjektivno merilo za spoznavanje danega stanja in se lahko zelo oddaljujejo od resničnega položaja. Subjektivna opažanja so v veliki večini primerov relativna in nam torej ne prožijo nobene možnosti objektivne presoje in objektivne analize obstoječih razmer.

Kdor le malo pozna zakonitost družbenega razvoja, ki hodi svojo pot na osnovi neprestanih nasprotij, ta bo vedel, da imajo celo izsledki znanstvene statistike več ali manj le relativno vrednost. Seveda s tem še ni rečeno, da moramo postaviti vrednost znanstvene statistike v isto vrsto z vrednostjo subjektivnih opažanj. Nasprotno! Vrednost znanstvene statistike je predvsem v tem, da s pomočjo nje vsak hip lahko znanstveno in točno ugotovimo trenutno stanje danega socialnega, ekonomskega ali kulturnega položaja. Še večja pa je vrednost znanstvene statistike v dej-

stvu, da nam matematično točno naznači odklone od trenutno dane sredine (normale). Ti odkloni imajo lahko pozitivno ali negativno smer gibanja. Čim torej ugotovimo to smer, potem nam ne bo treba dolgo premišljati, kako bomo organizirali svoje delo, da uvrstimo vse pozitivne in onemogočimo ali vsaj oviramo vse negativne tendence statistično ugotovljenega položaja.

Pokretni smo se že v začetku svojega dela zavedali te važnosti statistike. Z njo smo hoteli postaviti svoje zaključke na čim realnejšo osnovo in prikazati okolje, v katerem se giblje in živi slovenska ljudskošolska mladina v čim bolj objektivni luči. Slika tega okolja se zrcali v dosedanjih zvezkih naše »Prosvete«. Nič kaj razveseljivega ni. Iz nje je razvidno, da večina naše mladine živi v tesnih in neprimernih stanovanjih, ki le redko kje ustrezajo modernim higienskim zahtevam, da je večina te mladine preobremenjena z neprimernim in pretežkim fizičnim delom, da se premalo odpočije v spanju in da se oblači v obleko, ki je vse prej ko primerna. Ankete, ki so nam pokazale to stanje, so bile izvršene v času pred izbruhom sedanje vojne. Če smo že takrat spoznali, da se moramo na osnovi teh zaključkov lotiti popolnoma novega, pionirskega dela v našem šolskem in izvenšolskem udejstvovanju, potem so naloge, ki se nam stavijo v najnovejšem času na obeh poljih povečale svoje zahteve.

Ceprav naša vojna neposredno ni zadela, je vendar postavila naše delovno ljudstvo in njegove otroke v popolnoma nov položaj z veliko večjimi socialnimi in ekonomskimi razlikami. Poslabšani so vsi ekonomski pogoji za prehrano in obleko. Tudi vprašanje fizične zaposlitve naše dece se je zaradi mnogih vplikov na orožne vaje nagnilo v negativno smer. Ako bi danes ponovno izvedli vse svoje dosedanje ankete, bi brezdvomno občutno poskočil procent dosedanjih negativnih ugotovitev.

Vsekakor bi bilo priporočljivo, da bi učiteljstvo vsake šole na Slovenskem v letošnjem šolskem letu, opirajoč se na naše izsledke, izvedlo vse te ankete za svoj najožji šolski okoliš. Pri tem delu bo našlo mnogo materiala, ki mu bo pomagal analizirati obstoječe razmere pri nas in v svetu ter si tako ustvarilo pravilno mnenje in pravilne poglede na konsolidacijo naših šolskih razmer, pravilno usmeritev svojega šolskega in izvenšolskega dela ter točno opredelitev v borbi za izboljšanje svojega lastnega ekonomskega in pravnega položaja.

O. H.

Iz uredništva. Tovariše, ki pišejo za rubriko Učiteljski pokret, vljudno prosim, naj mi dostavljajo dopise vedno najkasneje do sobote, ker v nasprotnem primeru zaradi poštinih razmer ne dospe članek pravočasno v roke glavnemu uredniku. — Vladko Majhen, učitelj pri Sv. Ani v Slovenskih goricah.

Splošne vesti

— **Prihodnja številka »Učiteljskega tovarisa«** izide v četrtek, 14. novembra.

— **Praktični učiteljski izpiti** so bili pred državnim izpitnim odborom v Ljubljani od 17. do 24. t. m. Izpiti so napravili naslednji učitelji pripravnik(ce): Dolanc Vida, Jankovič Ferdinand, Nepežan Henrika, Slomšek Josip, Suhadolnik Izabela, Tanko Frančiška, Vrhovec Zofija, Dernač Vladimir, Dremelj Neža, Eržen Pavlina, Hrobat Leopold, Logar Srečko, Martinčič Alojzija, Rojce Marjeta, Štular Angela.

— **Prosto učiteljsko mesto** je na šoli na Trati, srez Škofja Loka.

— **V letošnjem šolskem letu bodo praktični učiteljski izpiti** pred izpitnim odborom v

Ljubljani še v novembru, februarju in maju. Učitelji, ki žele v teh rokih delati izpit, naj pravilno opremljene prijave vložijo vsaj šest tednov pred terminom.

— **Spisek članstva za 1940./41.** naj pošljejo sekciji — prosimo — še naslednja društva: Črnomelj, Dravograd, Kozje, Krško, Lendava, Maribor I. breg, Slov. Bistrica, Šoštanj in Žužemberk.

— **JUU sekcija za dravsko banovino in Učiteljska tiskarna** v Ljubljani sta pokazali razumevanje za težki položaj, v katerem se nahaja učiteljski naraščaj. Obe ustanovi sta sklenili preskrbeti večjemu številu revnih dijakov državne učiteljske šole v Mariboru brezplačno celodnevno prehrano v Učiteljskem domu v Mariboru, za kar se jim v imenu dijakov Podporno društvo drž. učiteljske šole v Mariboru najiskrenejše zahvaljuje.

Osebnе zadeve

— **i Napredovali so v VI. skupino učitelji(ce)** z ukazom z dne 18. julija 1940. (Služb. novine z dne 26. oktobra 1940.). — Reje Gabrijele z Jesenic, Pleškovič Martina iz Sv. Marjete, Pečarič Boris s Podgrada, Čuk Ladislav iz Loškega potoka, Štrukelj Vida iz Šmartna pri Kranju, Kozelj Alojz iz Sv. Marjete, Kralj Jure iz Vurberka, Tratnjek Martina iz Lendave, Čepe Ottilija iz Studenec, Prisljan Marija iz Petrovč, Selak Kristina iz Sv. Marjete, Penko Pavla iz Črnomlja, Bolha Roza iz Zalne, Serajnik Zmagoslava iz Maribora, Vagner Ljudmila iz Ljubljane, Šturm Frančiška iz Slivnice, Bregant Albert iz Ribnega, Ferik Ivan iz Limbuša, Golobič Peter iz Ljubljane, Velkavrh Kristina iz Dol. Logateca, Šorn Terezija iz Predoselj, Petrač Franc iz Gorice, Kopriva Alfonz iz Maribora, Bušen Marta iz Murske Sobote, Grad Elizabeta iz Radovljice, Fajon Rudolf iz Predoselj, Šlibar Anton iz Ljubljane, Kotnik Bogdana iz Rečice, Petrun Josip iz Sv. Lovrenca, Resman Ivan iz Novega mesta, Černigoj Karel iz Podčetrka, Kurbus Gabrijele iz Sv. Križa, Ledinek Bogomila iz Tezna, Kotnik Franc iz Maribora.

— **i Premestitve učiteljstva v dravski banovini.** Slubene novine št. 247 z dne 26. oktobra 1940. — ukaz z dne 31. avg. 1940. prinašajo sledeči seznam premeščenega učiteljstva: Jeglič Alojzija iz Dražgoš (Rad.) v Sela (Kam-

nik); Božič Adalbert iz Radeč (Krško) v Kozje (Šm.); Budjan Franc iz Šoštanja (Slovenske gor.) v Kočevsko Reko (Koč.); Golja Marija iz Dravograda (Dravog.) v Črnoče (Dravog.); Gregl Feliks iz Sv. Ruperta (Maribor I. b.) v Tel. Bistrico (Lendava); Jurančič Josip iz Tel. (Krško) v Veliko Dolino (Brežice); Jurančič Leopoldina iz Tel. (Krško) v Veliko Dolino (Brežice); Kokol Amalija iz Sevnice (Brežice) v Zetale (Šm.); Leban Jelica iz Žužemberka (Novo mesto) v Loko pri Žusmu (Šm.); Novak Frančiška iz Sv. Jurija ob j. ž. (Celje) v Kozje (Šm.); Pevnik Erna iz Mozirja (Gornji grad) v Bočno (Gornji grad); Škedl Bogomira iz Zgradca (Novo mesto) v Bele vode (Slovenske gorice); Šuler Stanislav iz Dobropolja (Kočevje) v Zagradec (Novo mesto); Vreže Leopoldina iz Šoštanja (Slovenske gorice) v Pečice (Brežice); Zagar Stanislav iz Dobrave (Radovljica) v Podlonk (Škofja Loka); Mikulič Ida z Globokega (Brežice) v Stoperc (Šm.); Paternoster Marija iz Vavte vasi (Novo mesto) v Adlešiče (Črnomelj); Vutkovič Srečko iz Sevnice (Brežice) v Prsece (Brežice); Bojce Stefanija iz Petrovč (Celje) v Slivnici (Celje); Pečarič Srečko iz Petrovč (Celje) v Škocjan (Krško); Kraševac Danica iz Toplice (Litija) v Dobovec (Litija); Košmerlj Vinko iz Zagorja (Litija) v Sinji vrh (Črnomelj); Košmerlj Frančiška iz Zagor-

ja (Litija) v Sinji vrh (Črnomelj); Šturm Frančiška iz Slivnice (Maribor d. br.) v Trnje (Maribor d. br.); Škender Oton s Koroške Bele (Radovljica) v Sv. Bolfenk v Slov. gor. (Ptuj); Škender Ana z Jesenic (Radovljica)

v Sv. Bolfenk v Slov. gor. (Ptuj); Serajnik Jožef z Dovja (Radovljica) v Crenšovce (Lendava); Serajnik Angela z Dovja (Radovljica) v Crenšovce (Lendava); Zlebnik Jožica iz Podzemlja (Črnomelj) v Kal (Krško).

Iz listov

— **i »Skrb za našo delavsko in kmečko mladino«** je naslov daljšega članka v »Slovenec« z dne 23. okt., ki med drugim izvaja tudi sledeče: »Lahko rečemo, da bodo to zimo potrebni podpore skoraj vsi šolski otroci v Sloveniji. Slovenija je izrazita dežela malega človeka, to je delavca in malega kmeta. Po statistiki o ljudskem šolstvu v Sloveniji je bilo v šolskem letu od šolobveznih otrok 60,6 % kmečkih otrok, 28,4 % delavskih otrok, 5,2 % otrok obrtnikov in industrijskih, 1,3 % otrok trgovcev, 0,7 % otrok tistih staršev, ki izvršujejo svobodne poklice in 3,8 otrok uradnikov. Naša ljudska šola ima torej 89 % otrok, katerih starši so kmetje in delavci. Ze po tej sliki vidimo, v kolikšni meri je naš slovenski narod kmetov in delavcev. V tej zimi naj se v delavskih središčih poskrbi, da noben otrok v izvenšolskih urah ne bo brez strehe ali brez nadzorstva in da bo lahko na toplem ali v zavetju, ko bodo njegovi starši morali drugod opravljati svojo dolžnost. V takih časih bo tako mladina najmanj prizadeta in ne bo vedela, da je trpljenje in pomanjkanje tisto, ki rodi največ sovraštva med ljudmi.«

— **i »Premalo imamo vajenskih šol in tečajev«** je naslov članka v »Delavcu« z dne 25. oktobra, v katerem pravi članar, da pri nas premalo skrbimo za strokovno šolsko izobrazbo.

— **i O nemških šolah na Hrvaškem.** »Slovenski Volksbote«, glasilo Nemcev na Hrvaškem, je prinesel članek Stefana Rettiga, ki vodi za nemško narodno skupino na Hrvaškem vso skrb za nemške šole. Njegov članek pravi med drugim: »Najtežje vprašanje je dobiti dovolj učiteljev za 80 nemških šolskih oddelkov. Teh učiteljev nimamo zlasti, ker gre za to, da morajo na naših nemških oddelkih učiti nemški učitelji in učiteljice, ki se zave dajo svoje vzvišene dolžnosti in naloge, ki se jim dandane naloge kot nemškim vzgojiteljem. Ne zahtevamo zato nemških oddelkov, da bi se naši otroci v šoli naučili nemško pisati in brati, marveč zato, da bi se v šoli vzgojili v duhu novega nemškega nazora o svetu, ne zato, da bi jih šola odtujila od naroda, kakor se je dogajalo v bližnji preteklosti — in moramo priznati — da se to še danes dogaja. Zato je naš cilj ta: V nemško šolski oddelke nemškega učitelja, ki se zaveda svojega naroda! Na koncu tega članka Stefan Rettig opominja svoje nemške rojake, naj se ne potegujejo preveč lahko za imenovanje tega ali onega učitelja, ki jim ga je bil kdo priporočil, ker tukaj gre navadno za osebnimi dobički. Pravico delati take predloge in jih predlagati merodajnim činilcem v Zagrebu ima zgolj vodstvo narodne skupine ali tisti posamezniki, ki jim je ta naloga bila dana v okviru banovine Hrvatske.« Slovenec 25. oktobra.

— **i Nezanesljive uradnike — na prisilno bivanje.** Na konferenci v Zagrebu je poslanec HSS dr. Tomašič imel govor, kjer se je pečal z nasprotniki HSS ter njihovim programom, nakar je dejal, kakor poročajo hrvatski listi: »Hrvatski narod opravičen zahteva, da morajo banovski nameščenci, ki delajo sabotažo ali delajo zoper politiko, ki jo v imenu naroda vodita ban in banska oblast, ne le biti odpušteni iz službe, marveč tudi po zakonu o zaščiti države poslani na prisilno bivanje. Toda tamkaj ne bodo smeli počivati, temveč bodo morali kopati kanale in vrtati tunele. To naj velja za vse, ki tako delajo, začeniši od sluga in logarja do gospodov svetnikov, nadsvetnikov in inspektorjev. Edino le s takimi ostrimi ukrepi bomo mogli napraviti red.« Slovenec 29. oktobra.

— **i Začasni učitelji na Hrvaškem.** Na predlog hrvatskega bana so podpisali kraljevi namestniki uredbu o imenovanju začasnih učiteljev v ljudskih šolah izjemno od § 71. zakona o ljudskih šolah. Po tej uredbi se lahko imenujejo začasne učitelje ljudskih šol ab-

solventi filozofske fakultete z diplomskim izpitom in absolventke ženske strokovne učiteljske šole z zaključnim izpitom, če so uspešno delale 10 mesecev v ljudskih šolah kot honorarne učiteljice ter napravile dopolnilni izpit na učiteljski, nadalje absolventi klasičnih in realnih gimnazij z maturo, če so po 10mesečnem uspešnem delu v ljudski šoli kot honorarni učitelji napravili dopolnilni izpit na učiteljski. Takšni začasni učitelji dobe vse pravice in dolžnosti učiteljev po zakonu o ljudskih šolah oziroma po zakonu o uradnikih. Ta uredba o začasnih učiteljih stopi v veljavo z dnem objave v »Narodnih novinah«. Veljala bo, dokler bo trajalo pomanjkanje absolventov učiteljskih ter jo ban lahko ukine, kadar ne bo več potrebna. »Jutro« 22. okt.

— **i Plača začasnih učiteljev.** Hrvatski ban je izdal naredbo o honorarjih za časne učitelje osnovnih šol iz vrst diplomiranih učiteljskih in absolviranih filozofov, abiturientov in diplomiranih kandidat strokovnih učiteljskih šol. Tisti, ki so nameščeni v krajih, kjer stalno bivajo, bodo prejeli po 600, ostali po 750 din na mesec. »Jutro« 29. okt.

— **i »Pereča šolska vprašanja v ljutomerskem srezu«** je naslov razprave v Večerniku z dne 11. okt., v kateri beremo tudi naslednje: »V ljutomerskem okraju je na 2000 prebivalcev 1 šola in v 1 učilnici je povprečno 63 otrok, kar je brezdvomno preveliko število in so vse učilnice prenapolnjene. Skoraj na vsaki šoli je pomanjkanje učnih moči, zato je problem še težji. Samo v Križevcih manjka n. pr. kar 6 učilnic. Sicer tam že gradijo novo ljudsko šolo od l. 1908., pa se je komaj sedaj premaknila zadeva za mrtve točke, ko so začeli iskati zemljišče. Posebno vprašanje so učiteljska stanovanja. Teh je komaj 42. Tako moramo računati, da stanuje 60 % učitelstva (če odštejemo poročene učiteljice) izven šole, v vaških hišah. Vedeti moramo, da se ponekod na vasi sploh ne dobi stanovanja in mora učiteljsko stanovati v sosednjih krajih. Stanarina 150 din, ki jo dobi učitelj, ni nikoli dovolj. Dve šoli nimata stanovanja niti za upravitelja, ki mora stanovati v vasi.«

— **i Resolucija srbskih učiteljev na Hrvatskem.** Kakor poroča »Hrvatski Dnevnik«, so srbski učitelji na Hrvatskem dne 20. oktobra imeli sestanek v Zagrebu; kjer so obsodili vsako akcijo zoper slovo v učiteljskih vrstah in zoper zvezo hrvatskih učiteljskih društev. Vsi govorniki so bili soglasni v tem, da se morajo Srbi- učitelji na Hrvatskem včlaniti v Hrvatsko učiteljsko društvo ter složno s Hrvati reševati vsa učiteljska vprašanja kakor tudi vprašanje svojih odnosov do JUU v Beogradu. Na koncu je bila sprejeta resolucija, ki pozivlja vse srbske učitelje na Hrvatskem v zvezo hrvatskih učiteljskih društev ter obsoja delovanje ljudi okoli »Nastavniškega pokreta«, ki sejejo razdor med srbske učitelje. Zahtevajo pa, da bi se razna vprašanja razčistila, da bi se čim prej sešla skupščina hrvatskega učiteljskega društva.

— **i Ob tednu šolskega pogozdovanja** je naslov član ku v Večerniku z dne 26. oktobra, v katerem piše tudi sledeče: »Začenja propagandni teden, ki je po naših šolah posvečen pogozdovanju. Vsak učenec višjih razredov mora po naredbi banske uprave zasadi v tem času 5 sadik. Tozadevna statistika pravi, da je slovenska šolska mladina v zadnjih letih posadila že nekaj milijonov mladih dreves. To propagandno delo je imelo torej tudi za naše narodno gospodarstvo precejšnjo neposredno korist. Propagandni pomen šolskega pogozdovanja je vzgoja naraščaja, ki bo skrbno čuval veliko bogastvo naših gozdov in jih smotrno uporabljal sebi in vsemu narodnemu gospodarstvu v prid. To bo pa možno samo, če bo odnos med našimi gozdnimi kompleksi in širokimi ljudskimi plastmi postavljen na zdrave temelje.«

Mladinska matica

— **mm Za revne šole** oddajamo posamezne številke nekompletnih letnikov »Našega roda« po 25 par. Pri naročilu vsaj 10 števil skupaj ne zaračunamo niti poštnine posebej.

V zalogi so še sledeče številke:

Od VII. letnika št. 1, 2, 3, 4, 5, 6,

od VIII. letnika št. 2, 3, 6, 7, 8,

od IX. letnika nobena,

od X. letnika št. 1, 7, 8, 9,

od XI. letnika št. 1, 2, 3, 5, 9.

Pri naročilih naj navedejo poverjeniki, katere številke naj se pošljejo in v kolikih izvodih

— **mm Med rokopisi prejšnjih let,** s katerimi so pisatelji konkurirali pri razpisih Mladinske matice, so tudi sledeči: »Čarodej Piki in Pikica«, »Mladi junaki«, »Par prijetnih dni za mlade ljudi«, »Kaj je slišala Anica« in »Julika«. — Neznani avtorji zgornjih del se pozivajo, da sporočijo svoje naslove, da jim rokopise lahko vrnemo.

— **mm Uprava Mladinske matice** prosi vse šole, ki so bile prejšnja leta naročene na vezane izvedbe »Našega roda« in knjige, naj ji čimprej sporoče, ali reflektirajo tudi letos nanje. Šole, ki pravočasno ne rezervirajo vezanih garnitur, ostanejo lahko brez njih. Ne-katere šole so obdržale prve številke, a niso

sporočile, koliko drugih in tretjih številk rabijo, tudi niso še nakazale naročnine za drugo številko »Našega roda«. Uprava takim šolam ne more pošiljati lista kar na slepo in ni odgovorna za zamudo.

— **mm Izšla je 3. številka »Našega roda«.** Številka je posvečena Francu S. Finžgarju in nosi na naslovni strani njegovo sliko. Na uvodnem mestu prinaša zanimiv župančičev intervju s Finžgarjem. Božidar Jakac priobčuje razen uvodnega fotografičnega posnetka tudi dovršene risbe Finžgarjevega očeta, Prešernovega doma in Finžgarjeve rojstne hiše. Finžgar je zastopan z zaokroženim odlomkom iz svoje še neobjavljene mladinske povesti pod naslovom »Lisko gre na potep«. Sledi Levstikova povest »Peter in Kostja«, ki jo otroci tako težko čakajo. S prozo je zastopan še Anton Ingolič (»Cestnikovi so postavili dom«), Kristina Brenkova z »Romarjem« s prav zanimivi ilustracijami Marije Vogelnikove, kot poslastica za male pa Roševa pravljica »Dve družini«, dalje »Koko junak« in originalna »Mihčeva 3. naloga z napakami«. Tudi poučni del je bogat. Naj omenim v tem delu Kunstov članek »Kakšno bo vreme«, »Ustje Donave« in razne drobne zanimivosti. Z verzi je zastopana Anica Černež z dvema lepima pesmima za male. Prav tako je namenjena malim A. Debeljakova pesem »Ob naliivu«, starejšim pa Meškova občutna pesem »Pes-

nik«, ki je prav posrečena in spominja nekoliko na refleksno liriko zaponjskih pesnikov. Sledijo še uganke in mladinski kotiček. Med ilustratorji sodelujeta pri tej številki poleg navedenih še Maksim Gaspari in Anton Znidaršič.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev

Vabila

= JUU — SRESKO DRUŠTVO V SLOVENSKE BISTRICI bo imelo svoj redni občni zbor v soboto, dne 9. novembra 1940., ob pol 11. uri na deški šoli v Slov. Bistrici. Polnoštevilna udeležba stanovska dolžnost.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — ZAHODNI DEL je imelo svoj občni zbor 12. t. m. v Trgovskem domu v Ljubljani.

Tov. predsednik je pozdravil navzoče članstvo, imenoma pa dva novovstopišva člana. Nato je podal svoje poročilo, v katerem je opisal glavno delo v preteklem poslovnem letu. Temu je sledilo poročilo tajnice. Poročila je o številu zborovanj in udeležbi članstva na njih, o temah predavanj in predavateljih, nazadnje so se ponovno prečitali predlogi, ki so bili dani na posameznih zborovanjih in poslani na sekcijo že ob koncu šolskega leta. Število članstva je od 94 naraslo na 101. Največja udeležba na zborovanju je bila decembra, prisotnih 80 %, najmanjša pa februarja, ko je prisostvovalo zborovanju 73 % članov. V Kranju na ekskurziji jih je bilo samo 40 %. Za tekoče poslovno leto naj člani izrazijo glede predavanj in predavateljev svoje želje. Blagajničarka je podala obračun za 1939./1940., ki kaže prebitok. Članstvo je redno plačevalo članarino, le nekaj starih dolžnikov kljub vsem opominom ne plača svojega dolga. Nato je prečitala proračun za 1940./41. Dohodki ostanejo isti, članarina neizpremenjena, 19 din mesečno.

Prečita se sekcijski obračun in proračun. Tov. Petrovičeva predlaga, naj sekcija ne odteguje mesečnih 50 para od članskega prispevka za UPZ. Isto mnenje bo po sklepu članstva zastopal tudi naš delegat na sekcijski skupščini.

Člani častnega razsodišča ostanejo isti. Za letošnji skupščini so poleg predsednika določeni, da zastopajo naše društvo, še tov. Fatur Jože (namestnik Gaber Breda) na banovinski, na državni pa Zupančičeva Nataša (namestnik Mivšek Viktor); za prihodnje leto pa poleg predsednika na banovinski tov. Taučar Ljudevit, namestnik Fatur Jože; na državni pa tov. Vončina Lizika z namestnico Zupančičevo.

Ob pol 11. uri je predsednik zaključil občni zbor.

Od 100 članov jih je bilo prisotnih 79.

S. Vrhovec, preds. Zupančičeva, tajnica.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO KAMNIK je imelo svoj redni letni občni zbor dne 12. oktobra 1940. v Domžalah. Navzočih 92 članov, t. j. 70 %. Predsednik tov. Napokoj je po pozdravu navzočih in novopristopivših članov otvoril redni letni občni zbor, nakar so sledila poročila o dosedanjem društvenem delu. Predsednik je podal kratko situacijsko poročilo, tajnica je poročala o notranjem delu društva v pretekli poslovni dobi, blagajnik tov. Koman pa o finančnem stanju. O delu nadzornega odbora je poročal tov. Smole in predlagal razrešnico upravnemu odboru, ki je bila soglasno sprejeta. Članarina ostane ista, to je 18 din mesečno, le učiteljem pripravnikom se zniža na 15 din. Sledile so volitve delegatov za banovinsko in glavno skupščino. Na banovinski skupščini bosta zastopala naše društvo predsednik in tov. Merčun. Na eventualno glavno skupščino pa bo šel kot delegat samo predsednik. V častno razsodišče so bili izvoljeni vsi dosednji člani.

Napokoj s. r., preds. Hrastova s. r., tajnica.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO DOL. LENDAVA je imelo svoj občni zbor dne 12. oktobra 1940. v Črenšovcih. Navzočih 28 članov.

Predsednik pozdravi vse navzoče, poroča o prizadevanjih naše organizacije za materialno izboljšanje našega položaja in opozori na važnost strnjivosti ravno v današnjem času. Samo skupni in močni si bomo priborili svoje pravice. Sporoči, da se še redna zborovanja ne morejo vršiti.

Tajnica poroča o zborovanjih, dopisih, sejah in o vsem ostalem društvenem poslovanju. Za volitve nadzornega odbora je bila sprejeta samo ena lista: Kreps Arnold, predsednik; Grašanovič Mija, podpredsed.; Petrič Ida, tajnica. Namestniki: Kavčič Stanislav, Skulj Hela, Jagodic Julija.

Na banovinski in državni skupščini nas bo zastopal predsednik Mlekuž Franc. Za obe skupščini sta odbor in občni zbor sprejela sledeče sklepe:

1. V današnjih časih mora biti usmerjena vsa naša borba v materialno izboljšanje. Posebno mora skrbeti organizacija za povišanje pripraviških prejemkov. Zato ne moremo razumeti izstopa udruženja iz akcijskega odbora, ker vemo, da bomo uspeli le, če bomo vsi združeni.

2. V našem društvu nas je večina pripravnikov in za obstoj našega društva in organizacije je nujno potrebno znižanje članarine.

Številka je ena najmočnejših dosedanjih števil, saj sodelujeta pri njej poleg drugih dva naša najboljša pripovednika, Finžgar in Levstik, dalje znani lirik Meško in izmed mlajših Ingolič, ki je pravkar prejel prvo banovinsko nagrado za svoje »Splavarje«.

3. Vodstvo naše organizacije se naj še odločneje zavzema za naše interese.

Tov. Babič odhaja na Pedagoško šolo v Beograd in se je članstvo od njega pristržno poslovilo.

Občni zbor je bil zaključen ob 11. uri.

Mlekuž Franc, preds. Petovar Milena, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO NOVO MESTO je imelo redni letni občni zbor dne 12. oktobra 1940. na ljudski šoli v Novem mestu.

Po otvoritvi je tov. predsednik pozdravil novopristopivša člana tov. Znidaršičevo in tov. Ambrožiča. Z lepimi besedami se je spomnil tudi obletnice smrti blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, nato pa govoril o delu in uspehih društva v preteklem poslovnem letu ter pojasnil situacijo, v kateri smo se znašli zadnji čas.

Sledilo je tajniško poročilo. V začetku poslovne dobe je šlo društvo 96 članov. Med letom jih je izstopilo 10, večina iz neznanih vzrokov, premeščenih je bilo 6, novopristopivših pa je bilo 10. Na koncu poslovne dobe je šlo društvo 90 članov. Društvo je imelo tri zborovanja, na katerih je bilo šest referatov oziroma predavanj. Povprečen obisk na zborovanjih je bil 61 %.

Blagajničarka je poročala o finančnem stanju društva. Iz njenega poročila je razvidno, da je imelo društvo v poslovnem letu 1939./1940. prejemkov din 13.658,50, izdatkov din 13.425,26; prebitok din 233,24. — Pri sekciji ni nobenega dolga, pač pa dolgujejo člani društvu na članarini (večinoma za prejšnja leta) 8544 din. Občni zbor je prepustil končno odločitev glede izterjave tega dolga uvidenosti upravnega odbora.

Na predlog nadzornega odbora je bila soglasno sprejeta razrešnica upravnemu odboru, blagajničarki in tajniku pa je bila izrečena pohvala in priznanje za njuno delo.

Občni zbor je sklenil, da se banovinske skupščine udeležita dva delegata, glavne pa le eden zaradi finančnih težkoč. Za delegata na banovinski skupščini sta bila izvoljena: tov. predsednik Hofbek Edo in tov. Jurčec Ivan, za njuna namestnika pa tov. Blažič Andrej in tov. Šlibar Martin; za glavno skupščino tov. Hofbek Edo, kot namestnik pa tov. Blažič Andrej. Isti so bili obenem izvoljeni tudi za delegate na obeh skupščinah za prihodnje leto.

Pri volitvah v stanovsko častno razsodišče je bil izvoljen za predsednika tov. Ivanetič Alojzij.

Nato se je prečital obračun sekcije in obravnaval njen proračun za poslovno leto 1940./1941. Pri razpravi je bila večina članstva proti vsakemu nadaljnjemu krčenju »Učit. tovariša«. Sprejet je bil tudi društveni proračun in sicer za dve leti naprej. Članarina ostane 17 din mesečno.

Pri slučajnostih je bil predložen osnutek načrta za bodoče društveno delo s seznamom važnih predavanj in z zamislijo enodnevnega tečaja o testiranju ali preizkušanju inteligence otrok. Pri tej priliki je tov. Ljubič predlagal, naj društvo naprosi za predavatelja tudi Franceta Marolta, vodjo folklornega instituta v Ljubljani. Tov. Ivanetič pa je predlagal, naj se organizira po šolah v revnejših krajih nabiranje zdravilnih zelišč, sekcija pa naj preskrbi od banske uprave dovoljenje za tako organizirano nabiranje.

Hofbek Edo, preds. Perpar Vekoslav, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V LITVI je zborovalo 12. oktobra 1940. v restavracijski dvorani na glavnem kolodvoru v Ljubljani pri g. Cirilu Majcnu. Začetek ob 9. uri, konec ob 11.45. Navzočih 71 članov. Pred zborom se je vršila seja upravnega odbora. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik tov. Jože Zupančič, ki je izrekel vsem navzočim dobrodošlico, pozdravil je okrajnega šolskega nadzornika tov. Dolgana, ki je prišel prvič v našo sredo, in pa vse člane, ki so se prijavili v društvo.

Za sredo septembra določena proslava 50letnice našega društva se ni mogla vršiti in je prestavljena na ugodnejši čas. Na zborovanju smo zbrali na pobudo podpredsednice tov. Kovičeve Leopoldine, ki vodi odsek učiteljic 201 din za revno obmejno deco. Zaradi rednega nakazovanja članarine je bila daljša debata, nato je bil sprejet predlog tov. nadzornika Dolgana glasno: Članarino naj odtrgujejo vsak mesec sproti šolski upravi ali šolski poverjeniki in jo naj sproti nakazujejo JUU. Tudi je skupščina potrdila sklep odbora: Raje manj članov pa tisti redni, kakor nekaj takih, ki so društvu stalno v preglavico in zavirajo z zaostanki redno delo. Nekateri zaostankarji bodo izterjani po sodišču. O Mladinski matici in »Našem rodu« je poročal tov. Adamič Arnošt, ki je bil izvoljen nato za sreskega poverjenika MM. Razvila se je živahna debata o delu Mladinske matice.

V častno razsodišče so bili izvoljeni soglasno za predsednike tov. Kavčič Janko iz Izlake, tov. Švajger Mica iz Šmartne in tov. Tome Ivan iz Kresnic, za namestnika tov. Kolaj Janko iz Višnje gore in tov. Klun France

iz Zagorja, za stalnega zapisnikarja tov. Strehovca s Sv. gore. Delegati za banovinsko skupščino (tudi za drugo leto): predsednik tov. Zupančič, tajnica tov. Demšarjeva in za namestnika tov. Adamič Arnošt. Nadzorni odbor in navzoča skupščina sta dala upravnemu odboru razrešnico.

Nadzornik tov. Dolgan je podal izčrpen referat, kako naj izdela učiteljstvo od sreskega načelstva predpisane referate k učnim načrtom. Izrečena je bila želja, naj bi se referati ne izdelali do 15. novembra, kakor zahteva odlok, temveč šele po prvem semestru, ko se bodo novi učni načrti nadzornika tov. Dolgana preizkusili v praksi. Tov. nadzornik je pristal na ta predlog. Dnevni red je bil okrnjen zaradi oblastvenega odloka.

Jože Zupančič, preds. Demšar Danica, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU je imelo svoj redni občni zbor dne 12. oktobra 1940. v Kočevju ob udeležbi 56 % vsega članstva.

Tov. predsednik je po otvoritvi pozdravil vse navzoče, imenoma še šol. nadz. g. Finka Antona in nove člane. — V svojem poročilu je očrtal položaj organizacije in delo sekcije v minulem poslovnem letu z vsemi njenimi uspehi in neuspehi.

Iz tajniškega poročila je razvidno število, kraj in teme zborovanj. Število društvenega članstva se je v zadnjih 2 letih ustalilo na 86, izven društva jih je 68. Poročilo navaja vzroke, ki so dovedli članstvo, da je obrnilo hrbet stanovski organizaciji. Izmed vseh učit. društev v naši banovini šteje naš srez največ neorganiziranega učiteljstva. Znak razmer.

Blagajniško poročilo izkazuje za l. 1939.-1940. din 17.260,83 prejemkov in skoraj toliko izdatkov.

Na predlog nadzornega odbora je bila soglasno sprejeta razrešnica upravnemu odboru.

Proračun društva za leto 1940./41. znaša 14.500 din. Članarina ostane ista, letno 170 din, za učiteljice, poročene s člani, pa 90 din.

Delegata za banov. in drž. skupščino za prihodnje leto sta tov. predsednik in tajnik.

V stanovskem častnem razsodišču ostanejo isti člani kot v preteklem poslovnem letu.

Svoji poročili sta podala še tov. Dequal Ciril kot poverjenik Učit. tiskarne in tov. Ambrožič Branka za Mladinsko matico.

Trobiš, predsednik. Čok, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V RADOVLJICI je imelo občni zbor dne 12. oktobra 1940. na Jesenicah ob navzočnosti 64 članov, t. j. 64 % članstva.

Tovariš predsednik Bulovec Alojzij je pozdravil navzoče, se v kratkem nagovoru spomnil tragične smrti Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. V svojem nadaljnjem izjavljanju je tovariš predsednik poročal o društvenem delovanju iz načelnega stališča.

Tajnik tov. Rutar je podal sledeče tajniško poročilo: Društvo je imelo od zadnjega obnega zboru 5 zborovanj in 6 odborovih sej. Vsakoletnim završnim izpitom na strokovno udeležbo na zborovanjih je bilo okrog 60 %, najboljšo udeležbo beleži zborovanje na Bledu ob priliki uprizoritve mladinske spevoigre »Kristalna čaša«.

Odborove seje so bile prav dobro obiskane. Na predzadnji seji so bili sprejeti in formulirani za skupščino sekcije sledeči predlogi:

1. Svoječasen predlog glede štetja let vojaške službe v napredovanje.

2. Predlog naj obrtne zadruge pošljejo k vsakoletnim završnim izpitom na strokovno-nadaljevalne šole svojega zastopnika, da s tem odpadejo razne neupravičene pritožbe glede uspeha na teh šolah.

3. Predlog glede kvalifikacije za sprejem vajencev v obrtno šolo, da se s tem dvigne nivo obrtniškega naraščanja in stanju.

4. Predlog za razširitev šolskih okolišev strokovnih nadaljevalnih šol, da ne izostane velik del obrtniškega naraščanja brez prepotrebne strokovne pouka.

5. Predlog za izenačenje nagrad učiteljstva na strokovnih nadaljevalnih šolah.

Odbor si je ob prevzemu poslov zadal nalogo, zbrati društveni arhiv, ki leži razmetan pri bivših predsednikih in odbornikih. V tem prizadevanju se je posrečilo zbrati društveni arhiv za 20 let nazaj, manjka torej arhiv iz za ustanovitve društva do konca svetovne vojne. Ob tej priliki se naprošajo tovariši in tovarišice, ki zasledijo kje po šolskih podstrešjih ali kjer koli ostane tega arhiva, da se zavzamejo zanj, nam te drobce dopošljejo ali vsaj sporoče, kje naj jih odbor išče. Zlastno je dejstvo, da eno najstarejših društev v srezi nima celotnega arhiva.

Tov. Knez je podal izčrpano poročilo o blagajniškem poslovanju društva, iz katerega je razvidno, da znaša čista imovina društva 8572 din.

Na predlog tov. Razingerja je bila sprejeta razrešnica odboru in zahvala blagajniku.

Tov. Dodič je poročal o poslovanju Mladinske matice za leto 1939./40.

Za odsek učiteljic je tovarišica Rupnikova poročala o uspešni pomoči obmejnimi šolam in apelira na članstvo, naj tudi letos ne pozabi na obmejno našo deco. — Tov. Habič predlaga, da si vsaka tuk. šola zbere za obdaritev šolo na meji po zgledu laške šole, ki obdari vsako leto šolo pri Sv. Treh kraljih. Delo naj se poživlji in izrazi tudi Ciril Metodov dan, t. j. 10. novembra.

Za delegate so bili izvoljeni tov. Bulovec Alojzij in tov. Knez Rudi, za namestnika pa tov. Habič in tov. Rupnikova. Delegati zastopajo društvo na banovinski in na glavni skupščini.

Račun in proračun sekcije sta bila sprejeta soglasno.

Proračun društva je bil brez debate soglasno sprejet.

Tov. predsednik se zahvali navzočim za lepo udeležbo z željo, da bi se razmere toliko ustale, da bi zopet redno in tedaj še v večjem številu zborovali.

Bulovec Alojzij, preds. Rutar Ludovik, taj.

Učiteljski pravnik

—Š Vprašanje: »LAR.«: 1. Napredovanje je bilo v aprilu. Plača za IX. skupino že tudi prejemam od istega časa; a do danes mi še ni vročen dekret o napredovanju v IX. skupino.

Kdaj lahko pričakujem vročitev dekreta?

2. Če oblast dostavi odlok, dopis, ali okrožnico: a) v osebni zadevi, ali ima prizadeti pravico, da si ga prepiše, in b) ali ima učit. pravico, si prepisati odlok, dopis ali okrožnico splošnega značaja, če ga smatra za važnega?

3. Če urad (šol. upraviteljstvo) dostavi brzojavni poziv v uradni zadevi in se ne poslužuje uradne poti zaradi hitrejših dostave, nego odpošlje poziv privatni osebi — kdo trpi stroške za poštino in dostavo; prejemnik ali pošiljatelj?

Odgovor! Ad 1. Ako ste prejeli že plačo IX. skupine, je znamenje, da je tudi dekret že na poti za vročitev. Ad 2. Razumljivo je, da imate pravico, prepisati si odlok o osebni zadevi ali splošnega značaja, ako ni predmet poverljivega značaja in ako ni izrecno rečeno, da se ne sme prepisati. Ad 3. Pošiljatelj! Prejemnik pa le, če je naročil, naj se ga na ta način obvesti.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev. Članstvu Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« sporočamo, da bo v teku prve polovice novembra prejelo okrožnice z vsemi sklepi o nadaljnjem delu UPZ, o prihodnjem pevskega tečaja in običnem zboru. — Članstvo prosimo, da pošle doma ves notni material, ki ga je vzelo s seboj za študij in prinese na prihodnji pevski tečaj, ki se bo vršil, kakor je določil upravni odbor zbora, v najkrajšem času. Zaradi obnega zbora in nekaterih izprememb bo nujno in potrebno, da se bo članstvo prihodnjega pevskega tečaja udeležilo polnoštevilno. — Istočasno prosimo članstvo, da nam pošlje spremembo svojih naslovov. — Tajnik.

Šolski radio

—r. Torek, 5. novembra 1940., ob 14.15.

»Noči med ribiči na Jadranu«; g. prof. Rafael Bačar. Uvod: Morje — neizčrpen vir ribjega bogastva. Glavne lovne ribe v Jadranskem morju. Ribarska statistika in biologija našega Jadrana. Oceanografski institut v Splitu. Dvogovor: O ribičih in ribarskih naseljih ob Jadranu. Opis ribarskih ladij in čolnov ter njihovega orođa. Dvogovor, mestoma govori več oseb: Nočni lov s plivaricami, kočami in mrežami potegačami.

—r. Petek, 8. novembra 1940., ob 11. uri: »Kako je milijon modrih cvetk obleklo narod«, pripoveduje babica svoji vnukinji. Dialog, vodi ga. Julija Čuček.

—r. Torek, 12. novembra 1940., ob 14.15: »Kramljanje z mladino«; g. Miroslav Zor.

—r. Petek, 15. novembra 1940., ob 11. uri: »Od Ljubljane do Ohrida« — predavanje g. Jela Janežiča. — Pripravite zemljevid Jugoslavije.

—r. V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 3. novembra, ob 17. uri predavanje: Gospodarska navodila in tržna poročila.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik in urar
LJUBLJANA
sedaj Stritarjeva ulica 6,
pri frančiškanskem mostu
Vsaokovna očala, daljnogledi, barometri, topometri, higrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine.
Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.

FABIANI & JURIOVEC

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

priporočata veliko izbiro damskega in moškega blaga, preproge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!